

Sygn. akt III AUa 662/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 listopada 2019 r.

**Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:**

Przewodniczący: sędzia Maria Pietkun (spr.)

Sędziowie: Barbara Staśkiewicz

Grażyna Szyburska-Walczak

Protokolant: Magdalena Krucka

po rozpoznaniu w dniu 13 listopada 2019 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy B. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wysokość zaległości z tytułu składek

na skutek apelacji B. W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 27 marca 2019 r. sygn. akt V U 549/18

I. oddala apelację,

II. przyznaje radcy prawnemu D. K. prowadzącemu Kancelarię Radcy Prawnego w O. od Skarbu Państwa - Sąd Okręgowy w Opolu kwotę 147,60 zł (w tym VAT) tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczyni z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu wyrokiem z dnia 27.03.2019 r. oddalił odwoalnie wnioskodawczyni B. W. od decyzji strony pozwanej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 15 listopada 2017 roku w przedmiocie wysokości składek i orzekł co do kosztów pełnomocnika z urzędu.

Sąd Okręgowy ustalił, że po przeprowadzonym postępowaniu, decyzją z dnia 15.11.2017 r. organ rentowy stwierdził, że B. W. jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Zadłużenie wraz z należnymi odsetkami za zwłokę naliczonymi na dzień wydania decyzji wynosi łącznie 887,75 zł.

Wnioskodawczyni w dniu 07.09.2017 r. złożyła wniosek o umorzenie należności z tytułu nieopłaconych składek. Postępowanie to zostało zakończone decyzją z dnia 6.12.2017 r. o odmowie umorzenia. Przesyłka z w/w decyzją została powtórnie awizowana w dniu 19.12.2017r. Decyzja stała się prawomocna.

Przy tak poczynionych ustaleniach Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie wnioskodawczyni nie może zostać uwzględnione.

Decyzja organu rentowego, jak wskazał ZUS w jej treści, wydana została na podstawie art. 83 ust. 1, art. 32, art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017r. poz. 1778 ze zm.).

Jako podstawę do wymierzenia składek, zgodnie z art. 32 w/w ustawy na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, odpowiedzialności osób trzecich i spadkobierców oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne. Sąd Okręgowy wskazał, że w zakresie ustalenia odsetek znajduje zastosowanie przepis art. 23ust. 1 ustawy systemowej.

W niniejszej sprawie wnioskodawczyni będąc płatnikiem składek zobowiązana była do ich pokrywania, a organ rentowy na podstawie danych z Komputerowego Systemu Informatycznego ustalił, iż po stronie wnioskodawcy widnieje zadłużenie w opłacaniu składek z tytułu ubezpieczenia społecznego, zdrowotnego FP i FGŚP.

Wnioskodawczyni odwołując się od decyzji z dnia 15.11.2017 r. wniosła o umorzenie zaległych składek na ubezpieczenie społeczne. W tym miejscu wskazać należy, że wnioskodawczyni wniosła odwołanie w dniu 30.11.2017 r., tak więc jej odwołanie niewątpliwie dotyczy decyzji z dnia 15.11.2017 r., gdyż decyzja o odmowie umorzenia należności z tytułu składek za wrzesień 2013 r. została wydana dopiero w dniu 06.12.2017 r.

Odwołująca się B. W. nie kwestionowała w istocie wysokości ustalonego zadłużenia z tytułu składek, lecz kwestionowała obowiązek opłacania z tego tytułu składek z uwagi na fakt, iż popadła w kłopoty i długi nie jest w stanie ich uiścić. W ocenie Sądu Okręgowego kwestia ewentualnego braku obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym (a co za tym idzie brak obowiązku opłacania składek) nie jest i nie może być przedmiotem niniejszego postępowania. Postępowanie przed Sądem w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych jest bowiem postępowaniem kontrolnym mającym na celu sprawdzenie prawidłowości decyzji organu rentowego. Skoro ubezpieczona w okresie objętym decyzją była zgłoszona w centralnej ewidencji i informacji o działalności gospodarczej jako osoba prowadząca działalność gospodarczą, zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązkowo podlegała ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz ubezpieczeniu wypadkowemu.

Jako podstawę prawną naliczenia składek na ubezpieczenie zdrowotne sąd wskazał przepis art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. c ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 ze zm.).

Ryzyko związane z prowadzoną działalnością ponosi przedsiębiorca zarówno w trakcie jej prowadzenia, jak i po zakończeniu. Sama zaś wysokość składek na ubezpieczenia społeczne w przypadku osób prowadzących działalność gospodarczą jest ustawowo określona i niezależna od osiągniętych przez ubezpieczonych rzeczywistych dochodów. Zgodnie bowiem z art. 18 ust. 8 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek, ogłoszonego w trybie art. 19 ust. 10 na dany rok kalendarzowy. Składka w nowej wysokości obowiązuje od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia danego roku.

Zgodnie z art. 68 ust. 1 i 2 ustawy systemowej do zakresu działania Zakładu należy między innymi realizacja przepisów o ubezpieczeniach społecznych, a w szczególności: stwierdzanie i ustalanie obowiązku ubezpieczeń społecznych, wymierzanie i pobieranie składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, prowadzenie rozliczeń z płatnikami składek z tytułu należnych składek i wypłacanych przez nich świadczeń podlegających finansowaniu z funduszy ubezpieczeń społecznych lub innych źródeł oraz prowadzenie indywidualnych kont ubezpieczonych i kont płatników składek, a także kontrola wykonywania przez płatników składek i przez ubezpieczonych obowiązków w zakresie ubezpieczeń społecznych oraz innych zadań zleconych Zakładowi.

Stosownie do art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy systemowej Zakład wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności ustalania wymiaru składek i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu składek.

Sąd Okręgowy oddalił odwołanie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. , skoro decyzja organu rentowego odpowiada prawu.

Orzeczenie o kosztach uzasadnia rozporządzenie z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu(Dz.U.2019.68 j.t.), gdzie w § 8 pkt. 2 wskazano, że opłaty wynoszą przy wartości przedmiotu sprawy powyżej 500 zł do 1500 zł - 180 zł;

Apelację od powyższego wyroku złożyła wnioskodawczyni zarzucając naruszenie prawa procesowego, a to art. 321 § 1 kpc poprzez niezrozumienie istoty sprawy. Skarżąca naprowadza, że sąd rozpoznał odwołanie od decyzji z dnia 15.11.2017 r., kiedy ubezpieczona odwoływała się od decyzji wydanej w przedmiocie umorzenia należności składkowych, co sprowadza się do niezrozumienia istoty sprawy.

Przy tak sformułowanych zarzutach skarżąca wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku i uchylenie decyzji organu rentowego, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji oraz zasądzenie nieopłaconych kosztów pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczyni z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny zważył.

Apelacja wnioskodawczyni podlega oddaleniu jako bezzasadna, a podkreślenia wymaga fakt, że podniesione w apelacji zarzuty w ogóle odnoszą się do przedmiotu sporu oraz zakresu rozpoznanej sprawy przez sąd ubezpieczeń społecznych.

Zakres przedmiotowy sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych jednoznacznie wyznacza treść zaskarżonej decyzji i ocena spornych okoliczności na dzień jej wydania, vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21.03.2019 r. sygn. akt II UK 553/19), w którym to Sąd Najwyższy stwierdził, iż „w procesach z zakresu ubezpieczeń społecznych przeniesienie sprawy na drogę sądową ogranicza przedmiot postępowania sądowego do okoliczności uwzględnionych w decyzji organu rentowego, a spornych między stronami. Poza tymi okolicznościami spór sądowy nie może istnieć. Innymi słowy, przed sądem żądać można jedynie korekty stanowiska zajętego przez organ rentowy i wykazywać swoje racje odnośnie do przedmiotu objętego zaskarżoną decyzją, nie można natomiast podnosić czegoś, o czym organ rentowy nie decydował”.

Wnioskodawczyni w swoim odwołaniu nie określiła daty zaskarżonej decyzji, ale treść odwołania i data złożenia środka odwoławczego jednoznacznie ukierunkowane są na decyzję organu rentowego z dnia 15 listopada 2017 r. Odwołanie zostało sporządzone przez stronę w dniu 27 listopada 2017r. i złożone do organu rentowego w wymaganym trybie i terminie w dniu 30 listopada 2019 r. W treści odwołania, oprócz opisanego swojej sytuacji osobistej i wnioskowanego umorzenia zaległości składkowych, wnioskodawczyni jednoznacznie wskazuje w ostatnim akapicie, iż treść jest dla niej skomplikowana i czy ma zapłacić określone w decyzji składki. Mimo, iż sąd pierwszej instancji nie wezwał strony do wskazania daty decyzji, nie pozostaje, w ocenie Sądu Apelacyjnego, wątpliwości z wyżej wskazanych względów, że odwołanie odnosi się wyłącznie do decyzji z dnia 15.11.2017 r.

Przedmiotową decyzją organ rentowy określił wysokość zaległości składkowych skarżącej z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za wrzesień 2013 r. w łącznej kwocie wraz z odsetkami – 887,75 zł. w decyzji określono wyłącznie wysokość zadłużenia wnioskodawczyni na w/w ubezpieczenia społeczne, zdrowotne i FP oraz FGŚ.

W żadnej mierze zaskarżona decyzja nie odnosi się do kwestii żądanego umorzenia należności składkowych, nadto trudno uznać, aby takie zadanie mogło być skutecznie zgłoszone przed określeniem decyzja ostateczna zakresu zobowiązania strony. Skarżąca w ogóle nadto zdaje się nie zauważać, że w zakresie zgłoszonego wniosku o umorzenie należności składkowych, organ rentowy wydał decyzję z dnia 6.12.2017 r. Z uwagi na oczywiste następstwo czasowe odwołanie z dnia 30.11.2017 r. w żaden sposób nie może odnosić się do decyzji, która jeszcze w tej dacie, tj. 15.11.2017 r. nie istniała. Ponadto kwestia określenia zaległości składkowych i ich ewentualnego umorzenia są to dwie odrębne instytucje uregulowane w ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. tj. 2015/748 ze zm.) systemowej. Na marginesie wypada tylko wskazać, iż zgodnie z art. 83 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. tj. 2019 /300), od decyzji w przedmiocie umorzenia składek nie przysługuje odwołanie do sądu, czego zdaje się zauważać skarżąca i całkowicie pomija przedmiot zaskarżonej decyzji.

W świetle powyższego najdalej idący zarzut apelacji nierozpoznania istoty sprawy jest całkowicie chybiony, odnosi się do kwestii, które w dacie wydania spornej decyzji nie były jeszcze przedmiotem oceny przez organ rentowy, a nadto całkowicie pomija specyfikę i zakres przedmiotowy postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, jako kwestie pierwotne i elementarne w odniesieniu do tak sformułowanego zarzutu procesowego.

W spornym okresie – wrześniu 2017 r. wnioskodawczyni prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą, nie wykazała, by skorzystała z instytucji jej zawieszenia w rozumieniu obowiązującej wówczas ustawy z dnia 2.07.2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 w/w ustawy systemowej wnioskodawczyni podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym. Sąd Okręgowy w sposób kazuistyczny i poprawny przedstawił podstawy prawne wyliczenia poszczególnych należności składkowych oraz objęte decyzją fundusze, jak również należności skalkowe, bez potrzeby ich ponownego powtarzania. Nadto zarzuty apelacji w żadnej mierze nie odnoszą się do zasad wyliczenia zaległości składkowych.

Przedmiotem postępowania nie była kwestia umorzenia należności skalkowych, skoro decyzja z dnia 15.11.2017 r. nie dotyczyła tej kwestii, nadto w toku procesu strona nie zwerbalizowała nowych wniosków wobec wydania decyzji nowej z dnia 6.12.2017 r., kiedy sąd nie ma podstaw do objęcia z urzędu w postępowaniu zakresem rozstrzygnięcia innej decyzji, za wyjątkiem opisanym w treści art. 477¹³ kpc. Nadto ocena umorzenia należności składkowych, w świetle przytoczonej wyżej regulacji, mogłaby być rozważana wyłącznie w kierunku oceny dopuszczalności odwołania.

Z tych motywów, apelacja wnioskodawczyni jako niezasadna podlega oddaleniu na podstawie art. 385 kpc.

Orzeczenie w przedmiocie kosztów procesu znajduje uzasadnienie w przepisie § 16 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości dnia 3.10.2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U 2019/68) , uznając ,że z uwagi na nakład pracy pełnomocnika nie ma podstaw do zasądzenia kwoty wyższej niż minimalna w postępowaniu apelacyjnym.

Barbara Staśkiewicz Maria Pietkun Grażyna Szyburska-Walczak

R.S.